

Bevarandeplan för Natura 2000-området Måryd-Hällestad SE0430026

Grunduppgifter om Måryd-Hällestad

Län:	Skåne
Kommun:	Lund
Läge:	15 km öster om Lund
Markägare:	Naturvårdsverket, kommunen, enskilda.
Areal:	198,3 hektar
Skyddsform:	Gryteskog (Naturreservat), 1959–06 Prästaskogen (Naturreservat), 1972–08 Måryd (Naturreservat), 1989–04
Bakgrund:	pSCI beslutat av Regeringen 1997–01 SCI fastställt av EU-kommissionen 2004–12 SAC fastställt av Regeringen 2011–03 Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne 2018-12-20 respektive 2018-12-21
Reviderad:	2018–09

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området. I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen. Om ett Natura 2000-område också ingår i ett annat områdesskydd, t.ex. naturreservat, finns det gällande föreskrifter för området, dessa finns att läsa i beslutet till naturreservatet samt i skötselplanen. Bevarandeplanen för Natura 2000-området hänvisar i mycket till skötselplanen och utgör därför en enklare form av bevarandeplan. Bäst läses de tre dokumenten tillsammans.

Vad är en Natura 2000-art eller en typisk art?

Bevarandeplanen redovisar flera kategorier av arter. *Natura 2000-arter* är utpekade skyddade arter som listas i art- och habitatdirektivets bilaga 2 eller i fågeldirektivets bilaga 1. Bevarandeplanen ska ha med bevarandemål för dessa arter och tillstånd krävs för åtgärder som kan riskera att påverka arten. *Typiska arter* är indikatorer för en naturtyps bevarandestatus.

Karaktäristiska arter ska stödja tolkningen av en viss naturtyp. Vissa arter kan vara både typiska och karaktäristiska. *Prioriterade arter (och naturtyper)* är de arter/naturtyper som är utvalda som mest hotade enligt art- och habitatdirektivet och vars utbredning huvudsakligen ligger inom EU:s territorium, de är markerade med en asterisk. Dessa prioriteringar ska skiljas från de prioriteringar av arter (och naturtyper) som görs i bevarandeplanen när åtgärder prioriteras för att arten (eller naturtypen) ska få gynnsam bevarandestatus. En nationell *rödlista* är en sammanställning av arters status (utdöenderisk) inom ett lands gränser. Den publiceras vart femte år av ArtDatabanken och finns för närvarande förtecknad i boken Rödlistade arter i Sverige 2015. *Fridlysta arter* är förtecknade i Artskyddsförordningen. Att en art är fridlyst innebär att det är förbjudet att plocka, fånga, döda, eller på annat sätt samla in eller skada vissa växter och djur. *Ågp-arter* är de hotade arter som har fått ett särskilt åtgärdsprogram för att rädda dem och deras livsmiljöer.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller
telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets webbplats: www.naturvardsverket.se

Mer information om naturreservat

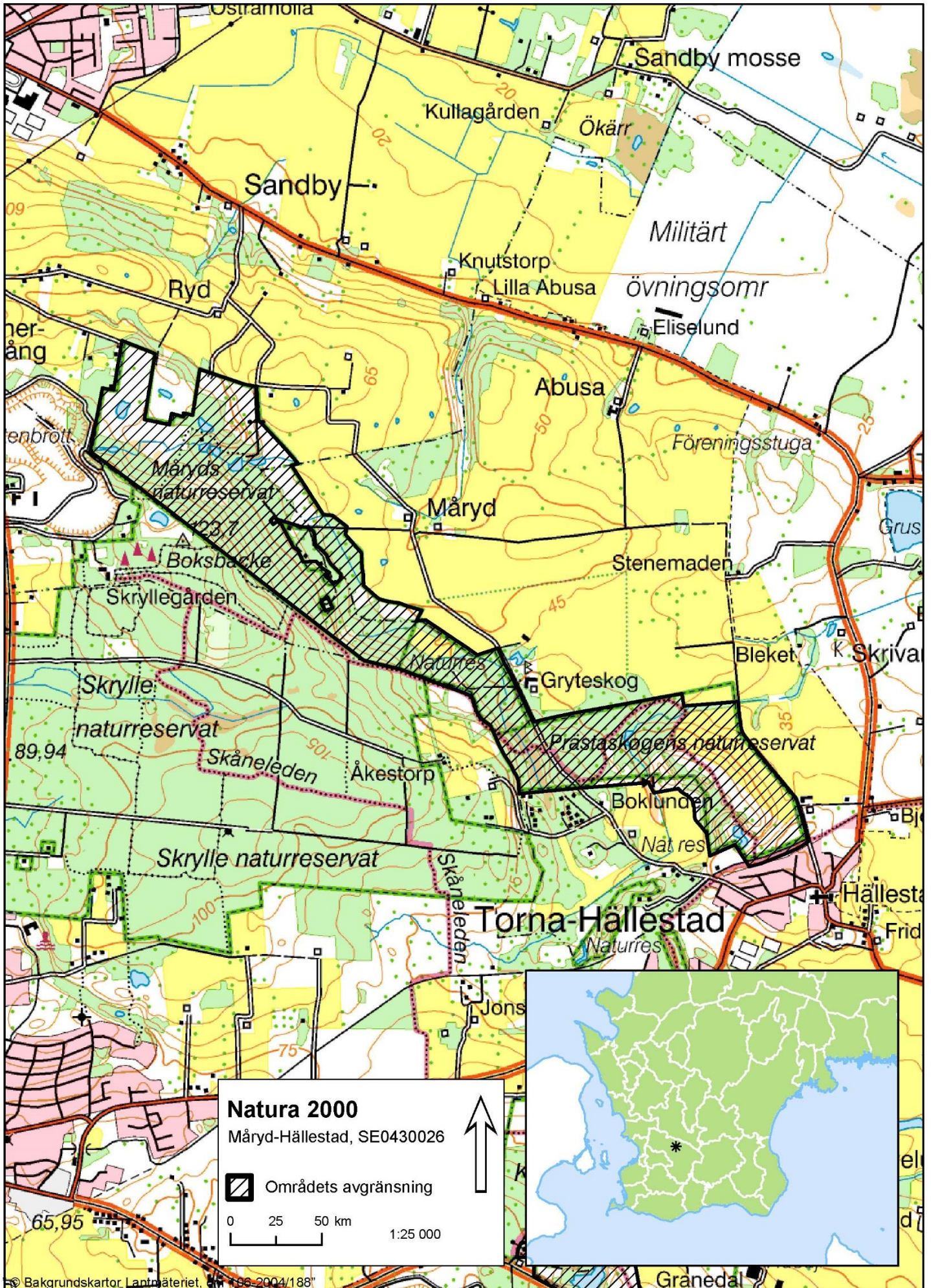
Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/bildanaturreservat eller
telefon 010-224 10 00

Karttjänsten Skyddad natur webbplats: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000	7
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden	10
Bevarandemål.....	10
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	12
Naturtyper	12
Icke naturtyper.....	18
Natura 2000 – arter.....	18
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	20
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	22
Skydd och reglering.....	22
Prioriterade bevarandeåtgärder	22
Restaureringsåtgärder	23
Löpande skötsel	23
Uppföljning	23
REFERENSER.....	24
BILAGOR	24
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	25
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	27
Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.....	28
Bilaga 4, Rödlisade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	29

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Måryd-Hällestad består omväxlande av betesmarker, ädellövskogar och lövsumpskogar. Delar av de hävdade markerna har lång kontinuitet som betesmark och dessa marker, tillsammans med lövskogarna och vattendragen, gör området mycket artrikt med en värdefull flora och fauna. Marken är kuperad med en höjdskillnad på 70 meter. Berggrunden består av kambrisk sandsten, som går i dagen på bl.a. Måkullbacken i väster, och i en större diabasgång. Blottorna med bar sandsten, som har slipats av inlandsisen, är geologiskt intressanta.

Delar av området har tidigare varit uppodlat, vilket floran och de många odlingsrösen vittnar om. I Måryd finns fyra dammar (Boijsens dammar), som anlades för fisk under perioden 1939–64. Dammarna fylls på med grundvatten som sipprar ut i sluttningarna och från stenbrottet i sydväst. I Prästaskogen finns ett par dammar med bl.a. större och mindre vattensalamander, vanlig groda, åkergroda och ätlig groda. På hedmarkerna kring Björkensdalsdammen finns sandödlor och skogsödlor.

Hela området är värdefullt för rekreation genom flertalet strövstigar och närheten till en mycket välbesökt motions- och friluftsanläggning (Skryllegården). De höga biologiska, geologiska och kulturhistoriska värdena tillsammans med närheten till tätorten Lund gör även området ovärderligt ur pedagogisk- och undervisningssynpunkt. Måryd-Hällestad är idag indelat i tre naturreservat; Gryteskog (1959), Prästaskogen (1972 med revidering 1991) och Måryd (1989).

Fäladsmarkerna är rester från ett äldre kulturlandskap som förekom över stora delar av Romeleåsen under 1800-talet. Vissa av markerna betades redan under järnåldern. De öppna betesmarkerna i Måryd-Hällestad domineras av enefäladen, som har skapats genom ett ständigt veduttag och lång kontinuitet i betesdriften, vilket har gett upphov till speciella förutsättningar för växter och djur. Vegetationen domineras framförallt av näringsfattigare hedtyper, men där marken är kalkrik förekommer även torr- eller kalkfuktäng. I sydväst dominerar bokskogarna med ett inslag av blandlöv- och klibbalskog på fuktigare partier. Både ute i de trädbärande hagmarkerna och inne i de slutna lövskogarna förekommer spridda grova träd med vida kronor, som vittnar om att området varit mycket öppnare än det är idag. I området finns flera bokträd, så kallade vresbokar, vars grenar är vridna och slingrade om varandra. Vresbokarna är karakteristiska för trakten. Vresbokarna har en genetisk mutation som ger dem ett utseende som skiljer sig mycket från vanliga bokar. Vresbokar är ovanliga och beståndet i Torna Hällestad-trakten utgör ett av Europas allra största.

Omedelbart väster om naturreservatet ligger en större bergtäkt som ännu är aktiv. I stenbrottet bryts kvartsit och tillstånd för täktverksamheten finns till och med 2026. Täktverksamheten ger upphov till buller från sprängning och tunga transporter, men bidrar även till avvattning av närområdet. Avvattningen har lett till en viss uttorkning i västra delen av Måryd-Hällestad och påverkar bl.a. rikkärr och fuktängar. För att motverka täktverksamhetens negativa effekter på dessa naturtyper pumpas vatten ut från bergtäkten och in i reservatet.

I övrigt gällande områdesbeskrivning hänvisas till skötselplanerna för naturreservaten Måryd, Prästaskogen och Gryteskog.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök.

Tabell 1. Måryd-Hällestads naturtyper med arealer och Natura 2000-arter inom området. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
Naturligt eutrofa sjöar med nate- eller dybladsvegetation (3150)	0,13		0,13
Torra heddar (alla typer) (4030)	8	1,5	9,5
Enbuskmarker på heddar och kalkgräsmarker (5130)	11,9	0,63	12,5
*Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat (6230)	2,7		2,7
*Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270)	3,6	15,4	19
Fuktängar med blååtäl och starr (6410)	0,21	0,20	0,41
Rikkärr (7230)		0,48	0,48
Trädklädd betesmark - Ekhagar (9071)	8,4		8,4
*Lövsumpskogar av fennoskandisk typ (9080)	0,40	0,58	0,98
Bokskog av fryle-typ (9110)	5,3	0,91	6,2
Bokskog av <i>Asperulo-Fagentum</i> -typ (9130)	26	0,79	26,8
Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ (9160)	0,92	5,3	6,2
*Alluviala lövskogar med <i>Alnus glutinosa</i> eller <i>Fraxinus excelsior</i> (91E0, 9750)	1,4	4,9	6,3
Total areal naturtyper	99,6		
Icke naturtyper			
<i>Utvecklingsmark mot:</i>			
907 ädellövskog som utvecklas mot näringsrik ekskog (9160)		6	
6911 öppen kultiverad betesmark som utvecklas mot torr hed (4030)		1,2	
6913 trädbärande kultiverad betesmark som utvecklas mot trädklädd betesmark - ekhagar (9071)		1,2	
6915 fuktäng som utvecklas mot fuktäng med blååtäl eller starr (6410)		3,4	
Total areal utvecklingsmarker	11,8		
Total områdesareal	198,3		
Natura 2000-arter	Bevarandestatus		
Större vattensalamander <i>Triturus cristatus</i> (1166)	Icke fullgod		
◆ Citronfläckad kärrtrollslända <i>Leucorrhinia pectoralis</i> (1042)	Fullgod		
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			
◆ ny art/naturtyp som inte är beslutad av Regeringen			

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar, naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

De prioriterade bevarandevärdena är områdets artrika fäladsmarker, rikkärren och bokskogen med sina speciella vresbogar som är typiska för trakten. Områdets prioriterade bevarandevärden finns främst i naturtyperna torra hedar (4030), enbuskmarker (5130), staggräsmarker (6230), silikatgräsmarker (6270), rikkärr (7230) och i ekhagarna (9071) samt i den näringsrika (9130) och näringsfattiga bokskogen (9110).

Motivering:

Måryd-Hällestad utgör ett område med värdefulla skogsmiljöer och betesmarker. De hävdade markerna har en mycket lång kontinuitet och de skogliga miljöerna hyser ett av Europas allra största bestånd av vresbogar. Det varierade området har gett upphov till en mycket artrik flora och fauna med flera rödlistade arter. Kust- och klockgentiana har en av sina få skånska förekomster inom området. I södra delen av området finns en av kommunens få populationer av sandödlan. Det tätortsnära området är mycket välbesökt och används ofta som utflyktsmål i undervisning.

Bevarandemål

Arealen av naturligt näringsrika sjöar (3150) ska vara minst 0,13 hektar. Arealen av torra hedar (4030) ska vara minst 9,5 hektar. Arealen av enbuskmarker (5130) ska vara minst 12,5 hektar. Arealerna av torra hedar och enbuskmarker kan tillåtas öka på bekostnad av trädklädd betesmark (9071). Arealen av staggräsmarker (6230) ska vara minst 2,7 hektar. Arealen av silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 19 hektar. Arealen av fuktängar (6410) ska vara minst 0,41 hektar. Arealen av rikkärr (7230) ska vara minst 0,48 hektar. Arealen av trädklädd betesmark (9071) ska vara minst 8,4 hektar, men kan tillåtas minska till fördel för torra hedar (4030) och enbuskmarker (5130). Arealen trädklädd betesmark kan även öka på bekostnad av näringsrik ekskog (9160). Arealen av lövsumpskog (9080) ska vara minst 0,98 hektar. Arealen av näringsfattig bokskog (9110) ska vara minst 6,2 hektar. Arealen av näringsrik bokskog (9130) ska vara minst 26,8 hektar. Arealen av näringsrik ekskog (9160) ska vara minst 6,2 hektar, men kan tillåtas minska till fördel för trädklädda betesmarker. Arealen av svämlövskog (91E0, 9750) ska vara minst 6,3 hektar.

Våtmarkernas hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera

naturligt och vara hög under större delen av året. Rikkärret ska vara öppet där busk- eller trädskikt endast finns i begränsad omfattning. Hydrokemin ska vara utan betydande antropogen påverkan. Den näringsrika sjön (3150) ska vara naturligt eutrof och ha god vattenkvalitet och syrehalt. Täta bestånd av vass ska inte bidra till igenväxning av våtmarkerna. Naturligt näringsrika sjöar (3150), rikkärr (7230), svämlövskog (91E0/9750) och lövsumpskog (9080) är naturtyper som är särskilt känsliga för förändringar i grundvattnets nivå, temperatur och kemiska egenskaper.

Rikkärren (7230) ska med fördel hävdas med regelbunden slåtter eftersom betesdjuren ofta undviker att beta i kärrets blötare partier. De andra öppna naturtyperna ska hävdas genom bete. Vegetationen ska domineras av lågvuxna, hävdgynnade arter, typiska för fälads- och öppna betesmarker. Förekomsten av konkurrenskraftiga ohävdsarter såsom t.ex. björnbär ska reduceras. Vattenståndet ska vara naturligt och opåverkat av diken eller körspår som medför negativa effekter. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Betesdjuren ska inte ges medel mot parasiter och som kan påverka dynglevande organismer negativt. Fysiska strukturer i form av stenhällar, småvatten, busksnår, brynmiljöer och partier med öppen jord/sand ska förekomma allmänt. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska förekomma i området. Vegetationen ska präglas av hävd i de öppna markerna samt i de ekhagarna (9071). De torra hedarna (4030), enbuskmarkerna (5130) och silikatgräsmarkerna (6270) ska ha partier med luckert vegetationstäck och partier med öppen sand/jord. Träd- och buskskikt ska förekomma sparsamt i de öppna markerna. Igenväxningsvegetation ska inte tillåtas ta över i de öppna miljöerna. Träd- och buskslagsfördelningen ska vara naturlig. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare till ek och bok. Värdefulla träd, t.ex. bärande och blommande träd, hagmarksträd, hålträd, grova träd etc, ska finnas. Vresbogar ska bevaras och gynnas.

Småskaliga naturliga processer, som t. ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur i områdets skogsmiljöer. Vattenståndet i området ska vara naturligt och översvämningar kan inträffa regelbundet i lövsumpskogen (9080) och i svämlövskogen (91E0/9750). Skogen ska bestå av olika trädarter till följd av naturlig störningsdynamik och succession. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: bok, ek och al. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Andelen bok i bokskogarna (9110 och 9130) ska vara minst 50%. Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd, liggande död ved och stubbar; stående döda eller döende träd; död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar; träd med socklar; träd med hackspettsbohål; gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska utgöra ett inslag genom en variation mellan täta resp. öppna och glest beskogade delar, samt bryn. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de gamla och biologiskt värdefulla träden i området. Lövsumpskogen (9080) och svämlövskogen (91E0/9750) ska lämnas för fri utveckling.

Främmande/invasiva arter ska inte förekomma. De för naturtyperna förekommande typiska arterna i området ska förekomma i livskraftiga populationer.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Naturligt eutrofa sjöar med nate- eller dybladsvegetation (3150)

Den naturligt näringsrika sjön, som kallas för Björkenskaldsdammen, ligger i den sydligaste delen av Natura 2000-området, i naturreservatet Prästaskogen. Björkenskaldsdammen ligger strax norr om Torna Hällestad och har bildats i botten av en dal. Dammen omges huvudsakligen av öppna betesmarker, men söder om vattnet tar igenväxningsskog vid. Kring dammen växer bl.a. kaveldun, benved, rödlånke och rödblära och i vattnet finner man bl.a. vattenmynta och vattenklöver. Den lilla sjön hyser även flera olika groddjur som vanlig groda, åkergroda, ätlig groda och mindre vattensalamander. Även snok har påträffats i dammen. Bland de ryggradslösa djuren kan nämnas bl.a. kaveldunbock, vattenspindel samt olika arter av skraddare, ryggsimmare och trollsländor. Fyrfläckad trollslända, svart ängstrollslända, blodröd ängstrollslända och vanlig skorpionslända är några exempel på förekommande arter. Naturtypen har i området fullgod bevarandestatus.

Torra hedar (alla typer) (4030)

Naturtypen torra hedar (4030) förekommer i södra och norra delen av området, det vill säga inom naturreservaten Måryd och Prästaskogen. I norra delen förekommer naturtypen främst fläckvis i områden som domineras av enefälader (5130) medan den i södra delen snarare utgör öppnare gläntor omgivna av skog och trädklädda betesmarker (9071). De torra hedarna i Måryd-Hällestad är till största delen välhävda och betas av nötkreatur. Naturtypen domineras av ljung, kruståtel, stagg och knägräs. Backnejlika, vårstarr, puktörne, gråfibbla, liten blålocka, krypfloka och stenmåra är andra arter som förekommer på de torra hedarna i området. I norra delen av området har naturtypen ett inslag av en och hassel, medan det i naturtypen i södra delen finns ett fåtal ekar. På den torra heden i norra delen av området finns även ett ringa inslag av bok. I den centrala delen av Prästaskogens naturreservat, nära skjutbanan, finns två partier med torr hed som är delvis igenvuxna med lövsly och buskar.

Nordost om och Björkenskaldsdammen finns en smalare remsa med torr hed som har ett luckert vegetationstäck och partier med blottad sandig jord. Detta område är hemvist för kommunens enda kända population av sandödlor. Enstaka exemplar av arten har observerats på andra lokaler i kommuner, men endast i Måryd-Hällestad finns flera observationer utspridda över flera år. Den torra heden som sandödlan lever i utgörs av en sydslänt som är övervägande öppen och har ett gles buskskikt. Under senare år har buskar röjts för att expandera habitatet. Även skogsödlor förekommer rikligt i slänten. Naturtypen har i området övervägande fullgod bevarandestatus.

Enbuskmarker på hedar och kalkgräsmarker (5130)

I områdets norra och mellersta delar finner man partier med enbuskmarker (5130) eller enefälader som de också kallas. Fäladsmarkerna är rester från ett äldre kulturlandskap som förekom över stora delar av Romeleåsen under 1800-talet. Vissa av markerna betades redan under järnåldern. De öppna betesmarkerna i Måryd-Hällestad domineras av enefäladen, som har skapats genom ett ständigt veduttag och lång kontinuitet med betesgång, vilket har skapat speciella förutsättningar för växter och djur.

Inom Gryteskogs naturreservat finns två partier med fäladsmark. Utöver en växer här även enstaka exemplar av ek och al. Delar av naturtypen i Gryteskog är torr och sandig och på sina ställen går berggrunden i dagen. Torra partier är välbetade medan de fuktigare är igenvuxna, främst med björnbär men även med hassel och äppelros. Björk och ek förekommer måttligt. Naturtypen i denna del av området är opåverkad av gödsling.

Inom de delar av Natura 2000-området som utgörs av naturreservatet Måryd finns större arealer med fäladsmark. Inom området finns partier med fossil åkermark och ett antal odlingsrösen. Enbuskmarken i detta område är svagt påverkat av gödsling men överlag välhävdad. I södra delen av Måryd växer en tall med omkrets på över 3 meter i naturtypen.

På enbuskmarkerna i Måryd-Hällestad växer bl.a. ljung, knägräs, borsttåg, ängsfryle, gråfibbla, och liten blåklocka. Naturtypen har i området fullgod bevarandestatus.

Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat (6230)

Stagggräsmarkerna (6230) finns utspridda i nordvästra delen av Natura 2000-området, strax öster om stenbrottet. Naturtypen utgör ett mindre inslag i ett område som domineras av enbuskmarker och torra hedar. Naturtypen är till största delen frisk med en mindre andel fuktiga och våta partier. På stagggräsmarkerna växer förutom stagg även borsttåg, kattfot, stenmåra, jungfrulin, knägräs och gökärt. I fuktigare partier, i anslutning till en mindre vattensamling och en bäck, förekommer bl.a. kustgentiana, klockgentiana, grå ögontröst, klotgräs, krypfloka och rödlänke. Stagggräsmarkerna ingår i ett område som är till 70% välhävdad och 30% svagt hävdad. Hävd sker med betesdjur. Naturtypen har i området fullgod bevarandestatus.

Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270)

Silikatgräsmarker (6270) är till ytan sett den näst största av områdets naturtyper. Naturtypen förekommer både i norra och södra delen av Natura 2000-området, inom de två reservaten Måryd och Prästaskogen. Silikatgräsmarkerna förekommer till största delen på före detta uppodlad mark men är relativt artrika med backsippa, knippfryle, knölsmörlomma, mandelblom, rödven, röllika, teveronika och vårbrodd. Ett mindre inslag av artindikatorer för hed förekommer och det är troligt att markerna utarmas successivt med fortsatt beteshävd och på sikt kan komma att övergå i hedvegetation. Naturtypen i södra delen av området har ett ringa inslag av sandblottor. Silikatgräsmarkerna är i nästan hela området glest bevuxna med träd och buskar, men vid områdets södra gräns börjar kronprojektionerna att bli för tätt slutna för

naturtypen. Naturtypen i området har till största del icke fullgod bevarandestatus till följd av igenväxning och näringspåverkan.

Fuktängar med blåtåtel och starr (6410)

I området finns två mindre partier med fuktäng (6410). Det ena partiet är beläget i norra delen av området, inom Måryds naturreservat, och ligger i anslutning till en bäckfåra. I södra delen, i Prästaskogens naturreservat, finns en glänta med fuktäng som omges av näringsrik ekskog (9160) och ekhagar (9071). I naturtypen växer bl.a. humleblomster, darrgräs, slankstarr, loppstarr, tätört och jungfru Marie nycklar.

Båda fuktängarna betas. Den norra fuktängen ingår i ett större område som är till största del ohävdad och hyser mindre partier som är svagt hävdade. Den södra fuktängen ingår i ett område som är till största delen välhävdad men också innehåller mindre partier som är svagt hävdade eller ohävdade. Den södra delen är även mer näringspåverkad än den norra. Fuktängspartierna i Måryd-Hällestad är 0,21 respektive 0,20 hektar stora. Den större fuktängen i norr har fullgod bevarandestatus, medan den mindre i söder har icke fullgod bevarandestatus till följd av igenväxning och näringspåverkan.

Rikkärr (7230)

Rikkärren (7230) är belägna i västra delen av Natura 2000-området, inom naturreservatet Måryd. Rikkärret ligger i en svacka i betesmarken och består av två åtskilda ytor som båda är klassade som extremrikkärr. Båda ytorna är mycket blöta. Den västra ytan hyser fler rikkärtsarter än den östra. I rikkärtsområdet har det tidigare funnits en källa, men denna har troligtvis sinat till följd av bergtäkten strax utanför Natura 2000-området. Mossfloran har under senare år utarmats.

Typiska rikkärtsarter som finns i båda ytorna är näbbstarr, ängsnycklar och kärtsälting. Vanliga rikkärtsmossor är kärrbryum, guldspärrmossa, fetbålmossa, bandpraktmossa, kärkvastmossa och späd skorpionmossa. Mindre vanliga är klotuffmossa, kalkkällmossa, stor fickmossa och kärsmörkia. I Måryds rikkärr förekommer även filtrundmossa, bäckrundmossa och röd glansvitmossa. Vanligt förekommande arter, som även förekommer i andra typer av kärr, är flaskstarr, ängsull och olika vitmossor i det västra området medan kärfräken och spjutmossa helt dominerar den östra ytan.

Hela kärret betas idag av nötkreatur och hävden är måttlig. Ett dike ansluter till ytan i öster och antas ha en svag lokal påverkan på kärret. Stenbrottet, som ligger några få hundra meter väster om rikkärret, antas ha en negativ avvattande effekt. Marken har blivit torrare under senare år och kan påverkas ytterligare av stenbrottets utvidgning. I rikkärret finns även en mindre andel igenväxningsvegetation i form av bl.a. björk och en. Stor igelknopp och bredkaveldun har också expanderat på rikkärtsytan, troligen som en konsekvens av det återpumpade vattnet och kan, om de inte reduceras, konkurrera ut mer konkurrenssvaga rikkärtsarter. Naturtypen har i området icke fullgod bevarandestatus på grund av för svag hävd med igenväxningsvegetation som följd och dräneringseffekter från närliggande diken och stenbrott.

Trädklädd betesmark - Ekhagar (9071)

De trädklädda betesmarkerna i Måryd-Hällestad består av undergruppen ekhagar (9071). Ekhagarna finns inom de delar av Natura 2000-området som består av naturreservaten Måryd och Prästaskogen. Naturtypen i området domineras av ek, men här växer även vresbogar, björk och en mindre andel al. En del av de trädklädda betesmarkerna har tidigare nyttjats som åker. Markfloran är framförallt hedartad. Arter som förekommer är bl.a. stagg, borsttåg, blåtåtel, knägräs, gökärt, krypvide och brunven. I ekhagarna finner man svamparter som bl.a. blodsopp, skäggriska, grönkremla och bokmusseron. Här finns även flera skalbaggsarter såsom de rödlistade arterna prydnadsbock, barkrödbeck och stor plattnosbagge.

Naturtypen i södra delen ingår i ett betesmarksområde som är 60% välhävdad och 40% svagt hävdad. I norra delen ingår naturtypen i ett område som är 100% svagt hävdad och ett som är 100% välhävdad. I bägge delarna av naturtypen i Natura 2000-området finns partier med behov av röjning av lövsly. Ekhagarna rymmer flera värdefulla träd. I södra delen av området finns bl.a. en grov ek och en grov vresbok. I norra delen finns ett par grova ekar. Naturtypen i området har fullgod bevarandestatus.

Lövsumpskogar av fennoskandisk typ (9080)

Naturtypen lövsumpskog (9080) finns på tre partier i områdets södra och mellersta delar. De få partier med naturtypen som förekommer i området ingår som regel i betesmark och domineras av al. En del träd har utvecklat socklar och markskiktet består bl.a. av älggräs, kabbleka och gullpudra. Här växer även skärmstarr, rankstarr, harsyra, kärrbräken, lundslok och skogsbingel.

De två partierna i södra delen av området består av relativt unga träd. I det ena partiet har träden en ålder på 0–30 år medan de i det andra har en ålder på 30–80 år. Den yngre skogen är tvåskiktad och den äldre treskiktad. Den yngre lövsumpskogen är svagt-måttligt betad medan den äldre inte betas alls. Båda partierna är dikespåverkade och har endast en sparsam förekomst av död ved. Det yngre skogspartiet är kraftigt påverkat av tidigare hävd och sentida skogsbruk. Lövsumpskogen i norra delen av Måryd-Hällestad har träd med en ålder på 30–80 år. Skogen är treskiktad och obetad.

Lövsumpskogspartiet i norra delen av området har fullgod bevarandestatus. 0,4 hektar av naturtypen i området har fullgod bevarandestatus och 0,58 hektar har icke fullgod status till följd av dikespåverkan och att delar av skogen på grund av sin ringa ålder ännu inte har hunnit utveckla tillräckliga biologiska värden.

Bokskog av fryle-typ (9110)

Naturtypen näringsfattig bokskog (9110) förekommer i Natura 2000-områdets södra delar, inom Prästaskogens naturreservat. Merparten av skogspartierna i Måryd-Hällestad består av näringsrik bokskog (9130) men på vissa höjder i området dominerar istället den näringsfattiga bokskogen med arter som ekorrhår, kruståtel, gulplister, skogsbingel och vårfryle. I naturtypen finner man även guldlockmossa, bandpraktmossa och bokvårtlav. Förekommande buskar i naturtypen är bl.a. hassel, brakved och hagtorn. I naturtypen finner man även vresbogar.

Den näringsfattiga bokskogen består huvudsakligen av träd med en ålder på 80 till 130 år. Det finns även ett skogsparti där träden är betydligt äldre, mellan 180 och 260 år gamla. Ett av partierna med yngre skog är enskiftat men i övrigt är naturtypen flerskiktad. Den yngre skogen har ett sparsamt inslag av död ved och grova träd, medan den äldre skogen har ett måttligt inslag av död ved och en tämligen allmän förekomst av grova träd. Gamla träd förekommer tämligen allmänt i både den äldre skogen och i det ena partiet med yngre skog. Diken saknas men det finns spår av både äldre och sentida skogsbruk i naturtypen. I den näringsfattiga bokskogen förekommer vidkroniga, spärrgreniga träd och i mindre utsträckning även gamla träd med döda grenar. I sydligaste delen av Måryd-Hällestad finns ett mindre område med näringsfattig bokskog som har ett inslag av småvatten. Inget av partierna med näringsfattig bokskog betas. Naturtypen har i området till allra största del fullgod bevarandestatus.

Bokskog av Asperulo-Fagentum-typ (9130)

Naturtypen näringsrik bokskog (9130) förekommer huvudsakligen i Natura 2000-områdets södra halva samt i ett mindre parti i områdets nordvästra hörn. Den näringsrika bokskogen utgör områdets mest omfattande naturtyp. Bok dominerar i trädskiktet, men här finns även inslag av bl.a. ek, lönn och ask. Naturtypen är örtrik med arter såsom gulplister, lundgröe, lundslok, myskmadra, skogsstjärnblomma och vitsippa. Bland lavarna finns stiftklotterlav, gytterlav, bokvårtlav och olivklotterlav.

I naturtypen förekommer vidkroniga, spärrgreniga träd samt en del ädellövträd med döda grenar och enstaka hålträd med mulm. Generellt är trädbeståndet likåldrigt och det råder en viss brist på nyckelträd i underskiktet. Två av partierna med näringsrik bokskog har träd med en ålder på 80–130 år och i två av partierna finns äldre träd med en ålder på 130–180 år. Det ena av de yngre partierna är enskiktat och de andra tvåskiktat. De äldre partierna är tvåskiktat respektive flerskiktat. Ett av de yngre partierna utsätts för hårt betetryck medan de andra saknar bete. Gamla och grova träd förekommer tämligen allmänt förutom i ett av de yngre skogsområdena där grova träd endast förekommer i enstaka exemplar. Inslaget av död ved är litet till måttligt i naturtypen. Det finns inga avvattande diken i naturtypen, men det finns tydliga spår av sentida skogsbruk och även svaga till måttliga spår av äldre skogsbruk.

Naturtypen har i området till största delen fullgod bevarandestatus. Det näringsrika bokskogsområdet som finns i Natura 2000-områdets nordvästra hörn har icke fullgod bevarandestatus. Detta parti med bokskog växer på ett område som tidigare bestod av granplantering och har ännu inte uppnått högre naturvärden. Hydrologin i detta område påverkas även av närheten till stenbrottet.

Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ (9160)

Den näringsrika ekskogen förekommer på tre partier i sydöstra delen av Måryd-Hällestad, inom det som är Prästaskogens naturreservat. I detta område dominerar eken och här finns ett frodigt buskskikt med främst hassel och en örtrik markflora. En del av ekskogarna är relativt unga och planterade runt 1900-talets mitt. I ekskogen växer arter som brunven, blåtåtel, skogsbingel,

gulplister, trolldruva och lundslok. I naturtypen finns även flera rödlistade svamparter såsom korallticka, cinnoberspindling och scharlakansvaxskivling. Den rödlistade skalbaggen bokblombock har påträffats i naturtypen.

Den näringsrika bokskogen består huvudsakligen av yngre träd med en ålder på 30 till 80 år. Det finns även ett parti med ett äldre trädbestånd på 80 till 130 år. Samtliga partier med näringsrik bokskog är flerskiktade. Inget bete förekommer bland de yngre bestånden medan det äldre har svagt-måttligt betestryck. Inslaget av död ved är ringa i naturtypen och gamla samt grova träd förekommer endast i enstaka exemplar. Den äldre ekskogen har tydlig påverkan av sentida skogsbruk och svag-måttlig påverkan av äldre skogsbruk. De yngre partierna är svagt till måttligt påverkade av både sentida och äldre skogsbruk. Ett av de yngre skogspartierna är dikespåverkat.

Naturtypen har i området till största delen icke fullgod bevarandestatus på grund av att träden ännu är övervägande unga och det finns behov av att frihugga äldre, grova och vidkroniga träd.

Alluvala lövskogar med *Alnus glutinosa* eller *Fraxinus excelsior* (91E0, 9750)

Svämlövskogar (91E0, 9750) förekommer i södra delen av Måryd-Hällestad, inom det som är naturreservaten Prästaskogen och Gryteskog. Sin största areal har naturtypen kring den bäck som flyter genom Prästaskogens naturreservat. Svämlövskogens trädsikt utgörs dels av klibbal och dels av en blandlövskog med al, ask, björk, ek och hägg. Markfloran är örtrik med bl.a. bäckbräsa, gullpudra, skogsfräken, tuvtåtel och älggräs. Vid bäcken finns även resterna av ett gammalt torp kring vilket ett fåtal trädgårdsväxter, t.ex. snöbär, finns kvar.

Träden i naturtypen har en ålder på 30 till 80 år, förutom ett område i östra delen av Prästaskogen där träden är mellan 80 och 130 år gamla. Den äldre skogen och en av de yngre är flerskiktade. En av de yngre svämlövskogarna är tvåskiktad. Betet i naturtypen är svagt till måttligt och i ett av de yngre partierna förekommer inget bete alls. Det äldre skogspartiet har ett måttligt inslag av död ved medan de andra partierna har ett ringa inslag. Gamla och grova träd förekommer endast i enstaka exemplar eller saknas helt. Svämlövskogarna i området är svagt-måttligt påverkade av dikesföretag. Den äldre svämlövskogen är opåverkad av sentida skogsbruk men tydligt präglad av äldre skogsbruk. De yngre skogarna är tydligt eller svagt-måttligt påverkade av sentida skogsbruk. I naturtypen finns en del träd med sockelbildning och delar som periodvis översvämmas.

Naturtypen har i området till största delen icke fullgod bevarandestatus. Svämlövskogen med äldre träd har fullgod bevarandestatus, medan de andra har icke fullgod bevarandestatus på grund av trädens ringa ålder, bristande intern dynamik och dikespåverkan.

Icke naturtyper

Ädellövskog (907) som utvecklas mot näringsrik ekskog (9160)

I Måryd-Hällestads centrala och norra delar finns tre partier med utvecklingsmark mot näringsrik ekskog (907). Dessa delar består av ädellövskog med relativt unga träd. Ett av partierna har träd med en ålder på 80–130 år och ett annat 30–80 år. Utvecklingsmarken mot 9160 har ett mycket begränsat inslag av död ved samt gamla och grova träd. I utvecklingsmarken förekommer bl.a. lundslok och skogsviol. Ädellövskog som utvecklas mot näringsrik ekskog omfattar 6 hektar.

Öppen kultiverad mark (6911) som utvecklas mot torr hed (4030)

I norra delen av Natura 2000-området finns två partier med öppen kultiverad mark (6911) som utvecklas mot torra hedar (4030). I det ena partiet förekommer björk och ek och i det andra björk, gran, bok och salix. I det sistnämnda finns även inslag av björnbärssnår. I utkanten av det ena området växer granspira. Utvecklingsmarken mot torr hed omfattar sammanlagt 1,2 hektar.

Trädbärande kultiverad betesmark (6913) som utvecklas mot ekhagar (9071)

I Måryd-Hällestads norra halva, strax norr om gränsen mellan naturreservaten Måryd och Gryteskog finns ett område med trädbärande kultiverad betesmark (6913) som utvecklas mot ekhage (9071). I utvecklingsmarken växer främst bok och björk och kronslutningen är tämligen tät. Ett fåtal värdefulla träd förekommer i området, bl.a. en björk och en bok med en omkrets på ca 2,5 meter vardera. I markskiktet förekommer bl.a. syltåg, borstsäv och skogsbräken. Utvecklingsmarken mot ekhagar omfattar knappt 1,2 hektar.

Fuktäng (6915) som utvecklas mot fuktäng (6410)

Utvecklingsmarken mot fuktäng (6410) ligger i norra delen av Natura 2000-området och gränsar till jordbruksmark utanför området. I utvecklingsmarken växer bl.a. slån och rosarter i buskskiktet och trädsiktet består huvudsakligen av björk, ek och rönn. Utvecklingsmarken återfinns på tidigare åkermark som idag betas. Näringspåverkan har en negativ inverkan och det saknas hävdgynnad flora, men marken är på väg att naturaliseras. I ett mindre parti växer jordtistel, gulmåra och puktörne. Utvecklingsmarken mot fuktäng omfattar 3,4 hektar.

Natura 2000 – arter

Citronfläckad kärrtrollslända (1042)

Natura 2000-arten citronfläckad trollslända förekommer i skogs- eller buskomgårdade grunda, relativt näringsrika, både stillastående och svagt strömmande småvatten. Lokaler utgörs av dammar och myrgölar, men också av vegetationsrika vikar av större sjöar. Vattenvegetationen är ofta dominerande på dessa platser som har små, öppna vattenytor. Vattnen har en hög artrikedom av vatteninsekter. Citronfläckad trollslända är okänslig för försurning. Frånvaro av fisk gynnar arten. Larvutvecklingen tar 1–3 år. Larven förekommer i strandmiljön där den lever som rovdjur på vatteninsekter. Öppna vattenspeglar med vindskyddande strandvegetation är

viktigt för sländans parningsflykt. Hannarna är territoriella, medan honorna för en mycket tillbakadragen tillvaro fram till tidpunkten för parningen. De fullbildade trollsländorna sitter ofta stilla i vegetationen – gärna på ett vertikalt underlag – varifrån de gör utfall mot förbiflygande byten. Arten kan förflytta sig mer än 10 km mellan olika vattensystem. Det vanliga beteendet är dock att hålla sig i närheten av uppväxtplatsen. Citronfläckad kärrtrollslända anses av den nationella rödlistan vara livskraftig i Sverige. Arten minskade dock starkt i Västeuropa under 1900-talets senare hälft och försvann då helt från flera länder. Den svenska populationen av arten är sannolikt en av de mest stabila inom EU. I Sverige är den citronfläckade kärrtrollsländan utbredd i både Svealand och Götaland.

I Natura 2000-området Måryd-Hällestad har arten påträffats i flera olika dammar i den norra delen, inom Måryds naturreservat. Arten har dessutom påträffats på fler lokaler i närområdet, bl.a. strax söder om Torna Hällestad och i flera dammar på Revingefältet. Eftersom arten har en god spridningsförmåga, är stabil i Sverige och förekommer på flera lokaler i området kring Måryd-Hällestad tros arten ha fullgod bevarandestatus i området.

Större vattensalamander (1166)

Natura 2000-arten större vattensalamander lever större delen av sitt liv på land, och hittas egentligen bara i vatten under lek- och larvperioden. På land tycks den ha väldigt specifika val av livsmiljö, t.ex. murkna trädstammar och stubbar, smånagargångar, under mossbeklädda stenar och i blockterräng. Vanligen finns de i fuktig huvudsakligen lövdominerad skog, men de påträffas sällsynt även på öppen mark, t.ex. i fuktiga hagar med högvuxet gräs.

I vatten lever den i vattensamlingar som är permanenta och solbelysta, och finns sällan i vattensamlingar som är mindre än 10 meter i diameter och/eller grundare än 0,5 meter. Lekvatten bör vara fiskfria, för larverna är utsatta för en stark predation från dessa. Dessutom innebär frånvaron av fisk att det finns mer föda i form av fler evertebrater i vattnet. Det är viktigt att det finns lämpliga habitat på land nära lekvatten, för studier har visat att en majoritet av individerna i en population sällan vandrar längre än 100 meter från vattnet.

Större vattensalamander är klassad som livskraftig på den nationella rödlistan men mycket tyder på att arten har minskat kraftigt i antal under de senaste decennierna. I Natura 2000-området har arten bl.a. observerats i en damm i Måryd och på en sandig betesmark i Prästaskogen, sannolikt på väg mot en lämplig övervintringsplats.

Vid en inventering 2008 hittades både större och mindre vattensalamander i en damm strax utanför området. 4 larver av större vattensalamander påträffades i klart, relativt djupt vatten i närheten till lövskog med mycket goda övervintringsmöjligheter. Någon risk att vattnet torkar ut föreligger inte. Fisk förekom inte i dammen, dock en gles förekomst av kräftor. Ett par dammar inom Natura 2000-området inventerades också men inga större vattensalamandar påträffades. Dammarna förefaller vara lämpliga habitat för arten men var svårinventerade på grund av täta vassbestånd i de grunda delarna av vattnet. Landmiljöerna inom Måryd-Hällestad bedöms vara mycket lämpliga för större vattensalamander. I en av dammarna i området förekom ruda vilket utgör ett hot den större vattensalamandern.

Arten har icke fullgod bevarandestatus i området eftersom det saknas observationer som tyder på att föryngring sker inom området. Förekomsten av fisk och kräftor utgör ett hot mot arten i området. I Boijsens dammar finns bl.a. elritsa och sutare. Måryd-Hällestad innehåller dock lämpliga landmiljöer för arten.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller skogsbruksåtgärder ska istället Skogsstyrelsen kontaktas.

Observera att dessa hot ej är föreskrifter som t.ex. för naturreservat utan är tänkt att användas som ett verktyg vid tillståndsprövning samt för att påvisa vad som påverkar Natura 2000-området. OBS hoten är oftast reglerade i föreskrifterna för beslutet om naturreservat.

De största hoten för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvaliteten genom t.ex. utsläpp av föroreningar och gifter i vattendrag, försurning eller eutrofiering. Rensning, dikning, muddring eller breddning av vattendragen i området. Bergtäkten har en avvattande effekt på området i allmänhet och rikkärret i synnerhet. En eventuell utvidgning av täkten utgör därför ett stort hot mot områdets naturvärden. Området ska därför, enligt det kontrollprogram som upprättats för täktverksamheten, övervakas kontinuerligt av verksamhetsutövaren.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Utsättning av främmande arter, eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/ eller orsaka genetisk kontaminering. Införande av signalkräftor eller främmande fisk som inte förekommer naturligt i de akvatiska miljöerna är ett påtagligt hot mot bl.a. större vattensalamander.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen (t.ex. gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stöutfodring m.m.) från annan källa än från betande djur som skadar mark och vegetation. Tillskottsutfodring av betesdjur ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Betesmarkerna får inte sambetas med gödslade marker och tillskottsutfodring av betesdjur får endast ske i samband med övergångsutfodring vid betessläpp och installning.
- För svag eller utebliven hävd som leder till att naturtyperna växer igen.
- För intensiv hävd som skadar vegetationen.

- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Användning av avmaskningsmedel med samma miljöpåverkan som avermectin är negativt för den dynglevande insektsfaunan och bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Avmaskningsmedel bör inte användas utom när det sker på veterinärens inrådan.
- Avverkning av skog inom området eller i omkringliggande områden.
- Brist på föryngring av nya träd som ska ta över efter de gamla och på andra sätt värdefulla träden i skogen.
- Avverkning av grova träd, senvuxna träd, socklar, hålträd, döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden. Borttagning och bortforsling av markliggande död ved.
- Igenväxning som minskar hålträdens livslängd och hindrar rekrytering av nya hålträd, vilket leder till kontinuitetsbrott.
- Nedfall av luftföroreningar och luftburet kväve. Luftföroreningar kan bl.a. skada områdets lavflora.
- För hårt bete i den trädklädda betesmarken förhindrar att föryngring av ersättningsträd sker.
- Plockning eller annan exploatering av den rödlistade floran i området.
- Spridning av invasiva arter. Invasiva arter som t.ex. sjögull och vattenpest kan påverka områdets groddjur mycket negativt.
- Allt för hög beskuggning av småvatten påverkar större vattensalamander och citronfläckad kärrtrollslända negativt.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27–29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art-och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan att undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

På grund av att fornlämningar finns i området måste alla åtgärder som skulle kunna ha en inverkan på dessa först samrådas med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne. Det är också kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne som avgör om en åtgärd bedöms påverka eller inte påverka en fornlämning. Exempel är åtgärder så som slyuppdragning eller markberedning.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken.

Skydd och reglering

Hela Natura 2000-området Måryd-Hällestad innefattas av de tre naturreservaten Måryd (bildat 1989), Gryteskog (bildat 1959) och Prästaskogen (bildat 1972). Föreskrifterna för de tre reservaten förbjuder täktverksamhet. Föreskrifterna för Måryd och Prästaskogen förbjuder ytterligare bl.a. barrträdsplantering, uppförande av byggnader samt schaktning och fyllning. I Måryd får skogsmark, hagmark eller ängsmark inte omföras till åker och användning av gödselmedel är förbjudet inom delar av reservatet. I Prästaskogen förbjuds all skogsodling på öppen mark. Reservatsföreskrifterna för Gryteskog tillåter ”normal, försiktig lövskogsskötsel”. Måryd-Hällestad omfattas även av riksintressen för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård. Föreskrifterna för Gryteskog är i behov av uppdatering, men Länsstyrelsen anser att de nödvändiga bevarandeåtgärderna är reglerade.

Prioriterade bevarandeåtgärder

De högsta naturvärdena i Måryd-Hällestad finns på de örtrika betesmarkerna och i skogspartierna med de speciella vresbokarna. En del öppna marker i området är i behov av röjning av igenväxningsvegetation och återupptagen hävd. Frihuggning kring gamla, grova eller på andra sätt värdefulla träd behövs. På sikt ska resterande granskogar i området avverkas och

omföras till antingen fäladsmark eller ädellövskog. Slåtter i rikkärret är önskvärt eftersom betesdjuren inte kan beta hela ytan i tillräckligt hög utsträckning. Vresbogar, både gamla och unga, ska gynnas.

Restaureringsåtgärder

- Avverkning av gran.
- Frihuggning kring värdefulla träd.
- Vresbogar gynnas genom både frihuggning och eventuellt hjälplantering.
- Rövning av igenväxningsvegetation.
- Se skötselplanerna för berörda naturreservat för fler åtgärder.

Löpande skötsel

- Fortsatt beteshävd i betesmarkerna. Betesperioden ska i princip omfatta perioden maj till oktober.
- För att motverka täktverksamhetens negativa effekter på området, främst avvattning av rikkärr, har ett kontrollprogram och åtgärdsplan upprättats. Enligt kontrollprogrammet ska verksamhetsutövaren göra kontinuerliga undersökningar av det vatten som pumpas in i Natura 2000-området. Vegetationen ska kontinuerligt följas upp. Verksamhetsutövaren ska även utföra kontinuerlig slåtter av vegetationsytor som domineras av bredkaveldun och stor igelknopp.
- Uppslag av träd och buskar på de öppna markerna samt kring sjöarna/dammarna röjs regelbundet.
- Eftersom området är mycket välbesökt behövs regelbunden tillsyn och skräprensning.
- Se skötselplanerna för berörda naturreservat för fler skötselåtgärder.

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Referenser

- ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artdatabankens Artfaktablad (1992–2001) för de rödlistade arterna inom området.
- Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
- Billqvist, M. & Birkedal, L. 2016. *Skånes trollsländor – en atlasinventering 2009–2014*. Naturskyddsföreningen i Skåne, Lund.
- Eklöv, A. 2012. *Undersökning av fiskfauna och vandringshinder, Höje å – Kävlingeån*. Lunds kommun.
- Länsstyrelsen i Skåne, Bager, H och Persson A., 2009:41, *Skånes rikkärr*. 2009.
- Länsstyrelsen i Skåne. Stenberg, M. och Nyström, P. 2009. *Större vattensalamander (Triturus cristatus) i Skåne 2008. Översiktsinventering och förekomst inom 17 Natura 2000-områden*.
- Löfroth M. (ed.) 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
- Naturvårdsverket, Malmgren, J. 2007. *Åtgärdsprogram för bevarande av större vattensalamander och dess livsmiljöer*. Naturvårdsverket, Stockholm
- Olsson, K-A. m.fl. (red), 2003. *Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål*. Lund
- Segerbäck, K. & L. 2009. *Europas största bestånd av vresbok*. Svensk botanisk tidskrift 103:5.
- SGU:s vägledning: <http://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/grundvatten-i-planeringen/grundvattenberoende-ekosystem/>
- Skogsstyrelsen, *Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog*. Skogsstyrelsen. 2000.
- Skogsvårdsstyrelsen 1995-11-08. Nyckelbiotopsinventeringen.
- Sveriges geologiska undersökning. 2016. Bilaga. Vägledningsmaterial över vilka Natura 2000-naturtyper som är känsliga för grundvattenpåverkan. SGU.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.
4. Rödlistade och hotade arter

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

Planförfattare: Gabrielle Rosquist

Senast reviderad 2018-09-21 av Alexander Regnér

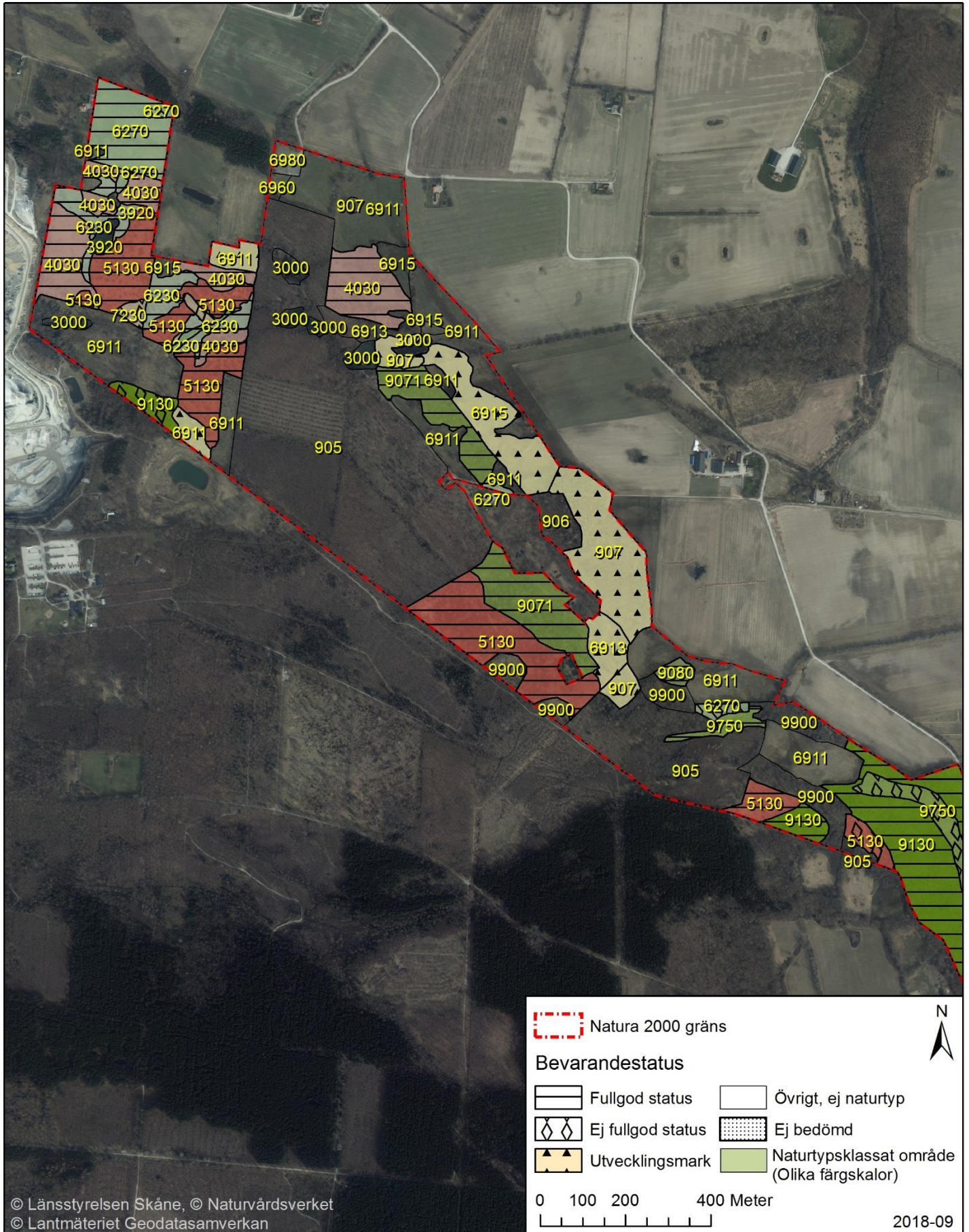
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000

Natura 2000-området Måryd-Hällestad, SE0430026 med naturtyper

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Karta 1 av 2

Natura 2000-området Måryd-Hällestad, SE0430026 med naturtyper

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Karta 2 av 2

 Natura 2000 gräns

Bevarandestatus

 Fullgod status

 Ej fullgod status

 Utvecklingsmark

 Övrigt, ej naturtyp

 Ej bedömd

 Naturtypsklassat område
(Olika färgskalor)

0 100 200 400 Meter

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

- 3150 – Naturligt eutrofa sjöar med nate- eller dybladsvegetation
- 4030 – Torra hedar (alla typer)
- 5130 – Enbuskmarker på hedar och kalkgräsmarker
- 6230 – Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat
- 6270 – Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ
- 6410 – Fuktängar med blååtäl och starr
- 7230 – Rikkärr
- 9071 – Trädklädd betesmark – ekhagar
- 9080 – Lövsumpskogar av fennoskandisk typ
- 9110 – Bokskog av fryle-typ
- 9130 – Bokskog av *Asperulo-Fagentum*-typ
- 9160 – Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ
- 91E0/9750 – Alluviala lövskogar med *Alnus glutinosa* eller *Fraxinus excelsior*

Icke-naturtyper

- 905 – Lövblandad barrskog (30–70% löv)
- 906 – Triviallövskog (>70% triviallöv)
- 907 – Ädellövskog (>70% löv och >50% ädellöv)
- 908 – Triviallövskog med ädellövinslag (>70% löv och 20–50% ädellöv)
- 3000 – Vatten
- 3920 – Småvatten i odlingslandskapet
- 6911 – Öppen kultiverad betesmark
- 6913 – Trädbärande kultiverad betesmark
- 6915 – Fuktäng
- 6930 – Åker
- 6980 – Parkeringspalts
- 9900 – Ickenatura-skog
- 9925 – Ickenatura-skog på fuktig – blöt mark

Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag.** Med "gamla träd" avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den **totala mängden gamla träd** och **totala mängden grova träd.**

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt art databankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B1, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
Kärlväxter	Månlåsbräken	<i>Botrychium lunaria</i>	NT
	Klotgräs	<i>Pilularia globulifera</i>	VU
	Borsttåg	<i>Juncus squarrosus</i>	NT
	Vanlig backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris</i> subsp. <i>vulgaris</i>	VU, F
	Dvärgserradella	<i>Ornithopus perpusillus</i>	EN
	Backklöver	<i>Trifolium montanum</i>	NT
	Revig blodrot	<i>Potentilla anglica</i>	VU
	Rödlänke	<i>Lythrum portula</i>	NT
	Skogslysing	<i>Lysimachia nemorum</i>	NT
	Majviva	<i>Primula farinosa</i>	NT
	Klockgentiana	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	VU, ÅGP, F
	Kustgentiana	<i>Gentianella campestris</i> subsp. <i>baltica</i>	EN, ÅGP
	Backtimjan	<i>Thymus serpyllum</i>	NT
	Vanlig backtimjan	<i>Thymus serpyllum</i> subsp. <i>serpyllum</i>	NT
	Ljungögontröst	<i>Euphrasia micrantha</i>	VU
	Granspira	<i>Pedicularis sylvatica</i>	NT
	Järnek	<i>Ilex aquifolium</i>	CR
	Jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>	NT
	Hedblomster	<i>Helichrysum arenarium</i>	VU, F
	Luktvädd	<i>Scabiosa canescens</i>	VU
	Krypfloka	<i>Helosciadium inundatum</i>	EN, F
	Skogsknipprot	<i>Epipactis helleborine</i>	LC, F
	Brudsporre	<i>Gymnadenia conopsea</i>	LC, F
	Gullviva	<i>Primula veris</i>	LC, F
Mossor	Kalkkällmossa	<i>Philonotis calcarea</i>	NT
Lavar	Stiftklotterlav	<i>Opegrapha vermicellifera</i>	NT
	Bokvårtlav	<i>Pyrenula nitida</i>	NT
	Rosa lundlav	<i>Bacidia rosella</i>	VU
Svampar	Cinnoberspindling	<i>Cortinarius cinnabarinus</i>	NT
	Scharlakansvaxskivling	<i>Hygrocybe punicea</i>	NT
	Praktvaxskivling	<i>Hygrocybe splendidissima</i>	NT, ÅGP
	Lila vaxskivling	<i>Cuphophyllus flavipes</i>	NT
	Musseronvaxskivling	<i>Cuphophyllus fornicatus</i>	NT
	Lädervaxskivling	<i>Cuphophyllus russocoriaceus</i>	NT
	Räfflad nagelskivling	<i>Gymnopus fusipes</i>	NT
	Grå kantarell	<i>Craterellus cinereus</i>	NT

	Skillerticka	<i>Inonotus cuticularis</i>	VU
	Sydlig sotticka	<i>Ischnoderma resinosum</i>	VU
	Hartsticka	<i>Ganoderma pfeifferi</i>	EN
	Stenticka	<i>Polyporus tuberaster</i>	NT
	Koralltaggsvamp	<i>Hericium coralloides</i>	NT
Skalbaggar	Gråbandad trägnagare	<i>Hemicoelus costatus</i>	NT
		<i>Trachys troglodytes</i>	NT
		<i>Ancistronycha tigurina</i>	NT
	Prydnadsbock	<i>Anaglyptus mysticus</i>	NT
	Bokblombock	<i>Stictoleptura scutellata</i>	VU, ÅGP
	Stor plattnosbagge	<i>Platyrhinus resinosus</i>	NT
		<i>Squamapion vicinum</i>	NT
	Barkrödrock	<i>Ampedus cinnabarinus</i>	NT
	Likgul dyngbagge	<i>Aphodius luridus</i>	NT
	Hårdyngbagge	<i>Aphodius scrofa</i>	VU
	Heddyngbagge	<i>Aphodius sordidus</i>	NT
	Krokhorndyvel	<i>Onthophagus fracticornis</i>	NT
	Rakhorndyvel	<i>Onthophagus nuchicornis</i>	NT
	Blåsvart brunbagge	<i>Melandrya caraboides</i>	EN
	Svart majbagge	<i>Meloe proscarabaeus</i>	NT
Tvåvingar	Getingrovfluga	<i>Asilus crabroniformis</i>	VU
		<i>Hirtodrosophila lundstroemi</i>	DD
	Boktigerfluga	<i>Temnostoma meridionale</i>	NT
	Gulringad vedharkrank	<i>Ctenophora flaveolata</i>	NT
Bin	Spetssandbi	<i>Andrena apicata</i>	NT
	Mosshumla	<i>Bombus muscorum</i>	NT
	Lusernbi	<i>Melitta leporina</i>	NT
Fjärilar	Åkerväddsantennmal	<i>Nemophora metallica</i>	VU
	Silversmygare	<i>Hesperia comma</i>	NT
	Violettekantad guldvinge	<i>Lycaena hippothoe</i>	NT
	Mindre blåvinge	<i>Cupido minimus</i>	NT
	Svartfläckig blåvinge	<i>Maculinea arion</i>	NT, ÅGP, B4, F
	Almsnabbvinge	<i>Satyrrium w-album</i>	NT
	Hedpärlormorfjäril	<i>Argynnis niobe</i>	NT
	Ängsnätfjäril	<i>Melitaea cinxia</i>	NT
	Ängsmetallvinge	<i>Adscita statices</i>	NT
	Bredbrämrad bastardsvärmare	<i>Zygaena lonicerae</i>	NT
	Mindre bastardsvärmare	<i>Zygaena viciae</i>	NT
		<i>Beraea maura</i>	VU
Trollsländor	Citronfläckad kärrtrollslända	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	LC, B2, B4, F
Iglar	Blodigel	<i>Hirudo medicinalis</i>	LC, F

Fåglar	Vit stork	<i>Ciconia ciconia</i>	CR
	Bivråk	<i>Pernis apivorus</i>	NT
	Blå kärrhök	<i>Circus cyaneus</i>	NT
	Duvhök	<i>Accipiter gentilis</i>	NT
	Storspov	<i>Numenius arquata</i>	NT
	Silltrut	<i>Larus fuscus</i>	NT
	Gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	VU
	Skräntärna	<i>Hydroprogne caspia</i>	NT, ÅGP
	Tornseglare	<i>Apus apus</i>	VU
	Kungsfiskare	<i>Alcedo atthis</i>	VU
	Gröngöling	<i>Picus viridis</i>	NT
	Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT
	Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	NT
	Sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	NT
	Backsvala	<i>Riparia riparia</i>	NT
	Hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	VU
	Ängspiplärka	<i>Anthus pratensis</i>	NT
	Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>	VU
	Brandkronad kungsfågel	<i>Regulus ignicapilla</i>	VU
	Buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	NT
	Pungmes	<i>Remiz pendulinus</i>	EN
	Sommargylling	<i>Oriolus oriolus</i>	VU
	Nötkråka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	NT
	Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU
	Vinterhämling	<i>Linaria flavirostris</i>	VU
	Gulsparv	<i>Emberiza citrinella</i>	VU
	Sävspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	VU
Fladdermöss	Brunlångöra	<i>Plecotus auritus</i>	LC, F
Grod- och kräldjur	Sandödla	<i>Lacerta agilis</i>	VU, ÅGP, F, B4
	Större vattensalamander	<i>Triturus cristatus</i>	LC, ÅGP, F, B2, B4,
	Åkergroda	<i>Rana arvalis</i>	LC, F, B4
	Ätlig groda	<i>Pelophylax esculentus</i>	LC, F
	Vanlig groda	<i>Rana temporaria</i>	LC, F
	Mindre vattensalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	LC, F
	Vanlig padda	<i>Bufo bufo</i>	LC, F
	Skogsödla	<i>Zootoca vivipara</i>	LC, F
	Snok	<i>Natrix natrix</i>	LC, F

Bevarandeplanen för Måryd-Hällestad

Syftet med Natura 2000-området Måryd-Hällestad i Lunds kommun är att bevara ett område med artrika fäladsmarker som hävdats i hundratals år och bokskogar med ett av Europas största bestånd av vresbogar. I det omväxlande området finns även en stor mängd ovanliga och hotade arter.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane